

แนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

อนุชิต จันทโรทัย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ โดยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คนพิการทางการเคลื่อนไหว จำนวน 400 คน และใช้เทคนิคเดลฟาย เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 17 คน โดยนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 อีกทั้งคำตอบจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไม่เกินร้อยละ 15

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว มีระดับความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมาก โดยด้านที่พัก และ ด้านอาหารและโภชนาการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนแนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว แบ่งออกเป็น 10 ด้าน คือ 1) ด้านที่พัก ต้องมีขนาดห้องพัก ห้องน้ำที่รถ wheelchair สามารถเข้า-ออกได้สะดวก สะอาด ปลอดภัย นำแนวคิด Universal Design มาปรับใช้ให้เหมาะสม 2) ด้านอาหารและโภชนาการ ต้องมีเมนูอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นเมนูอาหารประจำถิ่น 3) ด้านความปลอดภัย มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่พร้อมใช้งาน มีแผนการจัดการฉุกเฉิน และมีพนักงานที่พร้อมให้ความช่วยเหลือ 4) ด้านอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าบ้านและสมาชิก มีการอบรมผู้ให้บริการเรื่องการให้บริการและทัศนคติในการต้อนรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว และเคารพความเป็นส่วนตัว 5) ด้านรายการนำเที่ยว มีรายการนำเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว และอบรมพัฒนาทักษะผู้ให้บริการในการนำเที่ยว 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นในโฮมสเตย์ 7) ด้านวัฒนธรรม มีการต่อยอดกิจกรรมจากทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน 8) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนควรมีเอกลักษณ์และเรื่องเล่าความเป็นมาให้นักท่องเที่ยวได้จดจำและทดลองทำได้ 9) ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ มีศูนย์กลางของชุมชนในการติดต่อประสานงานกับนักท่องเที่ยวและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และ 10) ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรหา Influencer ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ใช้โซเชียลมีเดียที่มีความน่าสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

คำสำคัญ: โฮมสเตย์ ผู้สูงอายุ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ตำบลแหลมฟ้าผ่า การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล

¹ อาจารย์ สาขาอุตสาหกรรมบริการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: anuchit.c@dru.ac.th

Guidelines for Homestay Management for the Elderly and People Mobility Disabilities in Laem Fa Pha Area Phra Samut Chedi District Samut Prakan Province

Anuchit Jantararotai¹

Abstract

The objectives of this research was quantitative research were 1) to study the factors for selecting homestay accommodations for elderly tourists and people with mobility disabilities, and 2) to study homestay management guidelines to accommodate elderly tourists and people with mobility disabilities in the Laem Fa Pha area Phra Samut Chedi District Samut Prakan Province. This research used a questionnaire on factors in choosing homestay accommodation, collecting data from 400 elderly tourists and people with mobility disabilities, and using the Delphi technique to collect data from 17 tourism industry experts. The answers were analyzed to find the median, mode, absolute value of the difference between the median and mode, and interquartile range. The median value must not be less than 3.50, the interquartile range must not exceed 1.50, and the absolute value of the difference between the median and mode must not exceed 1.00. In addition, the answers must not change by more than 15 percent.

The research results found that ; factors in choosing homestay accommodation for elderly tourists and people with mobility disabilities had a high level of opinions, with accommodation and food and nutrition having the highest levels of opinions. Guidelines for homestay management for the elderly and people with mobility disabilities were divided into 10 parts : 1) Accommodation, the room size and bathroom must been wheelchair accessible, clean, and safe. Apply the Universal Design concept appropriately. 2) Food and nutrition, menus must been suitable for the elderly, using local ingredients to create local dishes. 3) Safety, First aid kits must been readily available, emergency management plans must been in place, and staffs ready to provide assistance. 4) Host and family friendliness, would been training service providers on service and attitudes in welcoming for the elderly and people with mobility disabilities tourists, and respecting privacy. 5) Tour programs, tour programs must been appropriate for the elderly and people with mobility disabilities tourists, and training service providers to develop their skills in guiding tours. 6) Natural resources and environment, emphasis should been placed on the conservation and use of local natural resources in homestays. 7) Culture, extension of activities from the unique cultural capital of the community. 8) Creation of value and worth of community products, community products should had unique identities and

stories of their origins for tourists to remember and try. 9) Management of the homestay group, there should be a community center for contacting and coordinating with tourists and sharing benefits fairly. 10) Public relations, influencers should be found that match the target group, using social media that was interesting for the elderly and people with mobility disabilities tourists.

Keywords: Homestay, Elderly, People with mobility disabilities, Laem Fa Pha Subdistrict, Tourism for All

¹ Lecturer, Department of Hospitality Industry, Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: anuchit.c@dru.ac.th

บทนำ

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่คำนึงองค์ประกอบด้านที่พักถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยโฮมสเตย์นั้นเป็นที่พักในรูปแบบหนึ่งที่เป็นบริการด้านที่พักของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการที่นักท่องเที่ยวพักอาศัยในบ้านหลังเดียวกับเจ้าของบ้าน เพื่อเรียนรู้เอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น ๆ เช่น การพักผ่อน อาหารการกิน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้าน มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน (กรมการท่องเที่ยว, 2558) การจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน โดยมีนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐเป็นตัวสนับสนุน ขณะเดียวกันชุมชนเองก็ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกัน โดยร่วมมือกันในการดูแลรักษาวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ เพื่อเป็นการสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป

ผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว ถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนสูงขึ้นเรื่อย ๆ และยังคงต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยปัจจุบันคนพิการทางการเคลื่อนไหวมีจำนวนเยอะที่สุดจากคนพิการทุกประเภท โดยมีจำนวน 1,115,833 คน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2567) นอกจากนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ้างถึงใน มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ, 2568) ได้เปิดเผยว่าปัจจุบันไทยและทั่วโลกกำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้มีจำนวนผู้สูงอายุ รวมถึงผู้พิการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และกลายเป็นอีกตลาดการท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีโอกาสสำหรับการท่องเที่ยวไทย และปิ่น บุตรี (2564) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า คนพิการมีการใช้จ่ายมากกว่านักท่องเที่ยวปกติ 1.16 เท่า นับเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ที่ที่น่าสนใจยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย โดยระบุว่า จากการคาดการณ์ขององค์การสหประชาชาติสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 9.2 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 11.7 ในปี 2556 และอาจเพิ่มสูงถึงร้อยละ 21.1 ในปี 2593 ในขณะที่ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก (WHO) แสดงให้เห็นว่าตัวเลขคนพิการในโลกมีสูงถึง 785 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 15 ของประชากรโลก ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่าจำนวนคนพิการยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยคาดการณ์ว่าจะมีคนพิการมากถึง 160 ล้านคนในปี 2025 ในยุโรป และ 100 ล้านคนในปี 2030 ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งประเทศเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นนักท่องเที่ยวหลักของประเทศไทยทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวคนพิการเป็นกลุ่มที่น่าสนใจยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย แต่ในขณะเดียวกันก็พบปัญหาในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวมากมาย โดยกัลยา สว่างคง (2565) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและข้อจำกัดในการเดินทางท่องเที่ยวสำหรับคนพิการ คือ คนพิการไม่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างเท่าเทียมกับคนปกติ โดยผลจากงานวิจัยแสดงไปในทิศทางเดียวกันว่าปัญหาส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากสภาพความพิการของคนพิการ แต่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวของคนพิการ รวมทั้งทัศนคติของคนในสังคมที่มองคนพิการเป็นผู้ด้อยความสามารถ ทั้งนี้สามารถจำแนกปัญหาหลักของคนพิการในการเดินทางท่องเที่ยวคือ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการมีไม่เพียงพอ หรือออกแบบมาไม่เหมาะสมสำหรับการใช้งาน การไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลทางการท่องเที่ยว บุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดทักษะและความรู้ในการให้บริการ และมีทัศนคติเชิงลบต่อนักท่องเที่ยวคนพิการ ที่พักแรมและร้านอาหารบางแห่งไม่สามารถให้บริการคนพิการได้ รวมทั้งกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับคนพิการ จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวยังคงต้องการการเดินทางท่องเที่ยวและการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เพื่อให้สามารถทัดเทียมกับนักท่องเที่ยวทั่วไป และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างหนึ่ง

การท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสัตหีบ จังหวัดสมุทรปราการ นั้น โดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน เมื่อศึกษาบริบทการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า พบว่าโฮมสเตย์ได้กลายเป็นจุดดึงดูดความสนใจของการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ โดยนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาพักโฮมสเตย์ที่มีพื้นที่ใกล้กับทะเล และไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร รวมถึงรับประทานอาหารทะเลที่ทางโฮมสเตย์ได้จัดเตรียมให้ จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจโฮมสเตย์ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสัตหีบ จังหวัดสมุทรปราการ นั้นพบว่าโฮมสเตย์ทั้งสิ้นจำนวน 6 แห่ง กระจายตามแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย หมู่ 9 จำนวน 4 แห่ง หมู่ 7 จำนวน 1 แห่ง และหมู่ 13 จำนวน 1 แห่ง ซึ่งมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการกันในชุมชน และยังไม่พบการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโฮมสเตย์ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสัตหีบ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว รวมถึงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้ควบคู่ไปด้วย เพื่อที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวจะได้มีโอกาสในการพักอาศัยในรูปแบบที่พักแบบโฮมสเตย์เอกเช่นเดียวกับบุคคลปกติ ซึ่งนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการเติบโตต่อไปในอนาคต และเป็นโอกาสในการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการโฮมสเตย์และชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่อีกด้วย โดยการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวถือเป็นเรื่องที่ยังค่อนข้างใหม่ การศึกษาในเรื่องนี้จึงไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาโฮมสเตย์ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าเท่านั้น แต่ยังอาจเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสัตหีบ จังหวัดสมุทรปราการ

บททวนวรรณกรรม เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว

กรมการท่องเที่ยว (2564) ได้จัดทำคู่มือการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ โดยได้ให้ข้อมูลไว้ว่า แนวคิดการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ คือ 1. คนทุพพลภาพสามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งคนพิการ ผู้สูงอายุ เด็ก สตรีมีครรภ์ และทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ 2. ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจวิธีใช้งานได้โดยง่าย 3. มีขนาดและที่ว่างเหมาะสม มีพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสมกับการใช้สอย ใช้งานได้สะดวก และไม่ก่อให้เกิดอันตราย 4. เข้าถึงและใช้

สอยได้ ไม่มีอุปสรรคกีดขวางในการเข้าถึงและใช้งาน และ 5. ไม่ขัดแย้งกับพื้นที่ ไม่ขัดแย้งกับหลักการของผู้ดูแลพื้นที่ เช่น กรมอุทยานแห่งชาติ กรมศิลปากร สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ฯลฯ

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2567) ได้ให้ข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ประกอบไปด้วย

1. ทางลาด
2. ห้องน้ำคนพิการ/ผู้สูงอายุ
3. ป้ายสัญลักษณ์
4. สถานที่จอดรถ
5. บริการข้อมูล

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่พักสำหรับคนทั้งมวล

อารยสถาปัตย์ในธุรกิจที่พัก

พูนเพิ่ม เสรีวิชัยสวัสดิ์ และวัชรกร มยุรี (2560) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า เรื่องการออกแบบห้องพัก ห้องน้ำ ตลอดจนประตูเข้าออกทั้งสองห้องต้องมีขนาดใหญ่กว่ามาตรฐานทั่วไป นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงคุณลักษณะการใช้งาน เช่น ลูกบิดประตู ราวจับในห้องน้ำ และสุขภัณฑ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมที่สามารถทำให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ตลอดการพักในโรงแรม สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักนั้นต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบตามแนวคิดอารยสถาปัตย์ และอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์ โต๊ะ เก้าอี้ โซฟา เป็นต้น สิ่งทำเป็นพิเศษ ให้มีสีสันทันออกแบให้มีความอบอุ่น นุ่มนวล แนวเอิร์ทโทน (Earth Tone) ทางโรงแรมต้องจัดฟูกนอนที่ไม่อ่อนหรือแข็งจนเกินไปและหมอนหนุนและผ้าปูที่นอนที่นุ่มลื่น เพื่อให้บริการกับลูกค้าผู้สูงอายุด้วย

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกทางแนวคิดอารยสถาปัตย์

แนวคิดการออกแบบลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับการใช้งานของคนทุกกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก และบุคคลธรรมดาทั่วไป เป็นต้น ให้ใช้งานได้อย่างสะดวกสบายเท่าเทียมกัน (สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ้างถึงในพูนเพิ่ม เสรีวิชัยสวัสดิ์ และวัชรกร มยุรี, 2560) โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1. ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (Equitability) 2. ความยืดหยุ่น (Flexibility) 3. ความง่าย (Simplicity) 4. ความเข้าใจ (Understanding) 5. ขนาดและพื้นที่ (Size and Space) 6. ความปลอดภัย (Safety) และ 7. ช่วยทุ่นแรง (Low Physical Effort)

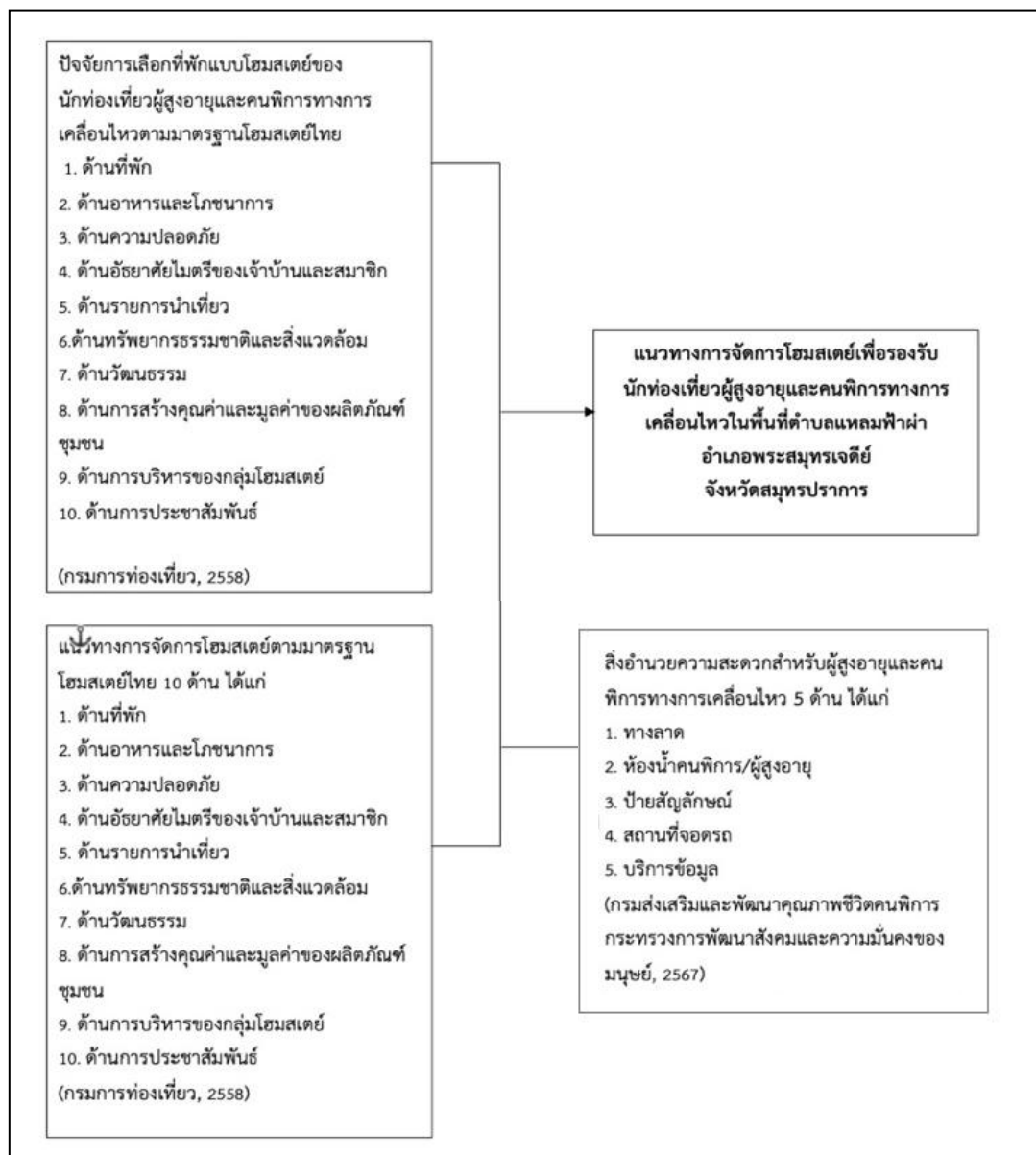
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับที่พักแบบโฮมสเตย์

มาตรฐานของธุรกิจที่พักโฮมสเตย์ (กรมการท่องเที่ยว, 2558) ประกอบไปด้วย 10 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย มาตรฐานที่ 4 ด้านอภัยภัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน มาตรฐานที่ 5 ด้านรายการนำเที่ยว มาตรฐานที่ 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ 7 ด้านวัฒนธรรม มาตรฐานที่ 8 ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ มาตรฐานที่ 9 ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ มาตรฐานที่ 10 ด้านประชาสัมพันธ์

เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุชรา แสงสุขและประพัฒน์ เขียวประภัสสร (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการค่ายพักแรมสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาอุปสรรคและปัญหาของผู้พิการทางการเคลื่อนไหวในการเข้าค่ายพักแรม 2) เพื่อศึกษาการจัดการค่ายพักแรมสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ผลการศึกษาพบว่า สถานที่จัดค่ายควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการในการเคลื่อนไหวกที่สามารถใช้งานได้จริง ทั้งห้องพัก สถานที่จัดกิจกรรม ห้องน้ำ ทางลาด สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิเคราะห์แนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ว่า แนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ พิจารณาจากปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านที่พัก 2. ด้านอาหารและโภชนาการ 3. ด้านความปลอดภัย 4. ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก 5. ด้านรายการนำเที่ยว 6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7. ด้านวัฒนธรรม 8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน 9. ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และ 10. ด้านการประชาสัมพันธ์ และแนวทางการจัดการโฮมสเตย์ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านที่พัก 2. ด้านอาหารและโภชนาการ 3. ด้านความปลอดภัย 4. ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก 5. ด้านรายการนำเที่ยว 6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7. ด้านวัฒนธรรม 8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน 9. ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และ 10. ด้านการประชาสัมพันธ์ ร่วมกับการพิจารณาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว 5 ด้าน ได้แก่ 1. ทางลาด 2. ห้องน้ำคนพิการ/ผู้สูงอายุ 3. ป้ายสัญลักษณ์ 4. สถานที่จอดรถ 5. บริการข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

- 1) นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ และผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ
- 2) ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

1) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบขนาดของประชากร โดยใช้สูตรของ Cochran จากการคำนวณตามสูตรสามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ 384.16 คน เพื่อใช้อ้างอิงถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว และเพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยผู้วิจัยจึงกำหนดการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามเป็นจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) จากนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ และผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ.2566

2) ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน จำนวน 17 ท่าน ถูกกำหนดโดยอ้างอิงจากแนวทางของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ซึ่งมักใช้กลุ่มตัวอย่างขนาด 15-20 คน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ โดยกำหนดเกณฑ์และขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

2.1) เป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการจัดการโฮมสเตย์ การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสัตหีบ จังหวัดสมุทรปราการ หรือการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

2.2) ให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอผู้เชี่ยวชาญคนต่อไปตามเทคนิคการบอกต่อ (Snowball Technique) โดยผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างมาจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน กลุ่มละ 1 คน หรือ 2 คน จากนั้นให้ผู้ที่ได้รับการเลือกทำการเสนอหรือคัดเลือกผู้คนที่มีความใกล้เคียงต่อไป เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบคุณสมบัติตามเกณฑ์อีกครั้ง

เครื่องมือการวิจัย

1) แบบสอบถามปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

2) แบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด พิจารณาตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าบ้านและสมาชิก ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และด้านการประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว 5 ด้าน ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำคนพิการ/ผู้สูงอายุ ป้ายสัญลักษณ์ สถานที่จอดรถ และบริการข้อมูล โดยพัฒนามาจากผลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์

3) แบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 2 โดยข้อความทั้งหมดพัฒนาขึ้นจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญจากการทำแบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

4) แบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งคล้ายกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 แตกต่างกันในข้อความจะมีการระบุค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) และคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ผ่านมา เพื่อส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบของตนเองว่าต้องการยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบสอบถามปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสัตหีบ จังหวัดสมุทรปราการ คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ และผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2566

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย นำส่งให้นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน จำนวน 17 ท่าน โดยนำส่งทั้งสิ้นจำนวน 3 รอบ ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับ

การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ในการนำส่งครั้งที่ 1 แบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ในการนำส่งครั้งที่ 2 และแบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ในการนำส่งครั้งที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) แบบสอบถามปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ความถี่ และร้อยละ ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเป็นข้อคำถามปลายปิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ นำข้อมูลที่ได้มาจากข้อคำถามปลายเปิดมารวบรวมปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

2) แบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 1 พิจารณาวิเคราะห์โดยนำมาจัดเป็นข้อย่อยและตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2

3) แบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 2 พิจารณาวิเคราะห์หาค่า มัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยนำค่าที่ได้มาแสดงเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

4) แบบสอบถามสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 3 พิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลจากค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range-IQR) และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม เพื่อหาความเห็นร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาข้อความที่ได้รับฉันทามติคือ ต้องมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 อีกทั้งคำตอบจากรอบนี้ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบจากรอบที่แล้วไม่เกินร้อยละ 15 แล้วจึงนำผลที่ได้มาสรุปเป็นแนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยการเลือกที่พักแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ด้านที่พัก

ด้านที่พัก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ บ้านพักมีความมั่นคงแข็งแรง มีอากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างส่องถึง ไม่มีกลิ่นอับ หลังคาสามารถกันลมกันฝนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อนุชิต จันทรโรทัย (2563) ที่กล่าวว่า โฮมสเตย์ต้องมีความมั่นคงแข็งแรง ป้องกันอุบัติเหตุ มีความสะอาดถูกสุขลักษณะป้องกันเชื้อโรค

ด้านอาหารและโภชนาการ

ด้านอาหารและโภชนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ มีการจัดเตรียมอาหารอย่างพิถีพิถัน สะอาด ถูกสุขอนามัยและโภชนาการ รongลงมามีน้ำดื่มและ

ลักษณะต่างๆ ภายในห้องพักและที่รับประทานอาหาร สะอาด ปลอดภัย มีร้านอาหารอื่นๆ ใกล้เคียง ในชุมชนไว้คอยบริการ ซึ่งสอดคล้องกับ อนุชิต จันทโรทัย (2563) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่าโฮมสเตย์ที่เหมาะสมกับชุมชน ต้องมีการจัดเตรียมอาหารอย่างพิถีพิถัน สะอาด ถูกสุขอนามัยและมีร้านอาหารอื่นๆ ใกล้เคียงในชุมชนไว้คอยบริการ และยังสอดคล้องกับ วทันยา วรสิริ (2559) ที่กล่าวถึงลักษณะอาหารสำหรับผู้สูงวัย ไว้ว่า อาหารที่จะนำมาปรุงต้องสด สะอาด เพื่อคงคุณค่าสารอาหารและต้องระวังเรื่องความสะอาดให้มาก ล้างมือให้สะอาดก่อนปรุง ภาชนะต้องสะอาด อาหารต้องต้มให้สุกอย่างทั่วถึง และเมื่อปรุงเสร็จแล้วต้องมีฝาปิดมิดชิดกันแมลงวันตอม

ด้านความปลอดภัย

ด้านความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ สามารถให้บริการปฐมพยาบาลผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพัฒน์ เขียวประภัสสร และนุชรา แสงสุข (2563) พบว่า บุคลากรที่ให้บริการในปัจจุบันยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการทางการเคลื่อนไหวอย่างเพียงพอ จึงเป็นภาพสะท้อนให้ต้องมีการพัฒนาบุคลากรด้านการดูแลและการปฐมพยาบาลให้สามารถบริการผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้อย่างถูกต้อง

ด้านอัยยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิก

ด้านอัยยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ เจ้าของบ้านมีทัศนคติแง่บวกต่อผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว สอดคล้องกับจิตรรัตน์ นงค์ทอง (2560) ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และความต้องการของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในการทำกิจกรรม พบว่า ทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อคนพิการหรือความพิการที่มองว่า ความพิการเป็นเวรเป็นกรรม น่าสงสาร ต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นภาระของสังคม แต่สิ่งที่คนพิการต้องการคือ ทัศนคติในแง่บวก ต้องการโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ต้องการความเข้าใจ ไม่ใช่สงสาร

ด้านรายการนำเที่ยว

ด้านรายการนำเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ มีการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถเข้าร่วมได้อย่างปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับนุชรา แสงสุข (2565) ที่ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวคนพิการทางการเคลื่อนไหวไว้ว่า การออกแบบกิจกรรมนันทนาการต้องคำนึงถึงการเคลื่อนไหวของร่างกายของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในระหว่างการเข้าร่วม เพื่อป้องกันการบาดเจ็บจากการเข้าร่วมกิจกรรมและ มีการจัดเตรียมฝ่ายพยาบาล หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่บาดเจ็บจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ โฮมสเตย์มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาให้บริการ เช่น ห่อข้าวด้วยวัสดุจากธรรมชาติ เป็นต้น รองลงมาโฮมสเตย์มีมาตรการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น การแยกขยะ การใช้จักรยานแทนรถยนต์ การใช้หลอดประหยัดไฟ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ (2566) ที่พบว่า ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีนมีกิจกรรมเพิ่มคุณค่าให้กับวัสดุรีไซเคิล นำมาแปรรูปเป็น

สิ่งของที่มีประโยชน์ หรือสินค้าที่ระลึกที่มีความน่าสนใจ เมื่อนักท่องเที่ยววนาไปใช้ก็จะเกิดความตระหนักถึงผลกระทบของกิจกรรมตนเองที่ทิ้งไว้ให้กับสิ่งแวดล้อมในด้านลบ ก่อให้เกิดจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยังใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้มากที่สุด

ด้านวัฒนธรรม

ด้านวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ชุมชนมีการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมไม่มีการปรุงแต่ง ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานของธุรกิจที่พักโฮมสเตย์ ของกรมการท่องเที่ยว (2558) ที่กล่าวว่า ที่พักแบบโฮมสเตย์คือรักษาวิถีชีวิตชุมชนคงไว้เป็นกิจกรรมปกติไม่ควรเปลี่ยนหรือจัดทำขึ้นมาใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน

ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ การนำเอาความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรม เช่น การสอนทอผ้า สอนทำอาหารพื้นถิ่น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ (2566) ที่พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีทักษะในการทำหัตถกรรมด้านการย้อมผ้า การทำผ้าบาติก ชาวประมงบางส่วนสามารถเย็บอวนและแหได้ จึงดัดแปลงมาเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้

ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์

ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ มีรายละเอียดเกี่ยวกับบ้านพัก รวมทั้งรายการอาหารและเครื่องดื่ม ได้ทราบก่อนเข้าพัก รองลงมา มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจน เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ก่อนเข้าพัก มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ประกอบการตัดสินใจเข้าพัก มีระบบการจองล่วงหน้าการลงทะเบียน และชำระค่ามัดจำตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ASEAN (2016) ที่กล่าวว่า คณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้สรรหาผลิตภัณฑ์และบริการสำหรับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ (เช่น การนำเที่ยว บริการที่พัก บริการอาหารและเครื่องดื่ม) โดยจัดหาย่างยุติธรรมบนพื้นฐานของหลักความเสมอภาคทางเพศและทางสังคม

ด้านประชาสัมพันธ์

ด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ มีสื่อโฆษณาเกี่ยวกับโฮมสเตย์หลายช่องทาง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นป้าย หนังสือ นิตยสาร แผ่นพับ โบชัวร์ , QR code เป็นต้น รองลงมาคือ สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักได้จากอินเทอร์เน็ต และแผ่นพับ, QR code หรือเอกสารอื่นๆ เพื่ออธิบายรายละเอียดต่างๆ ในที่พักรวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกรัตน์ ดวงพิกุลและจารุณันท์ เมธะพันธ์ (2561) ที่พบว่า สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ สื่อทางอินเทอร์เน็ต การจัดทำป้ายโปสเตอร์ แผ่นพับโฆษณา คู่มือแนะนำที่พักโฮมสเตย์ ตลอดจนการสร้างฐานเครือข่ายโฮมสเตย์เพื่อกระจายการรับรู้สู่นักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการโสมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

1. ด้านที่พัก

1.1 ขนาดห้องพัก ห้องน้ำ ห้องสุขา ต้องมีความกว้างมากพอที่รถ wheelchair สามารถเข้า-ออกได้สะดวก มีความสะอาดและปลอดภัย

1.2 มีการประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่อง Universal Design มาพัฒนาตามบริบทของพื้นที่

1.3 ปรับปรุงการให้บริการให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เช่น มีที่เก็บรถ wheelchair, ระเบียงที่รับแสงแดด, ชั้นบันไดที่มีช่องว่างให้คนพิการเข้า-ออกได้

1.4 ห้องน้ำมีความสะอาดสบายและมีการเตือนภัยเพิ่มเติม เช่น ที่วางจับมือในห้องน้ำ มีปุ่มสัญญาณขอความช่วยเหลือฉุกเฉิน

1.5 มีเครื่องมือช่วยเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เช่น เหยียงที่สามารถปรับระดับความสูง, เครื่องช่วยเดิน, รถเข็น, เก้าอี้วัด, ของใช้ช่วยเหลือในห้องน้ำ เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรา แสงสุขและประพัฒน์ เขียวประภัสสร (2562) ที่พบว่า สถานที่จัดค่ายควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการในการเคลื่อนไหวนที่สามารถใช้งานได้จริง ทั้งห้องพัก สถานที่จัดกิจกรรม ห้องน้ำ ทางลาด สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว จากแนวทางดังกล่าว การพัฒนาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นยังต้องการงบประมาณจำนวนมาก แต่ประเทศไทยยังประสบปัญหาทางด้านนี้ โดยจุฑามาศ มุลานางเดียว และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ได้แก่ งบประมาณ ข้อจำกัดทางพื้นที่ ข้อบังคับของกฎกระทรวง และทัศนคติด้านความคุ้มค่า ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมต่อไป

2. ด้านอาหารและโภชนาการ

2.1 ต้องมีเมนูอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น การลดเค็ม ลดมัน ลดหวาน อาหารที่มีความอ่อนนุ่มและสะดวกต่อการรับประทานเพราะอาหารที่นำเสนอในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นอาหารทะเลซึ่งอาจจะเป็นข้อจำกัดของผู้สูงอายุบางท่าน

2.2 ติดต่อกับลูกค้าล่วงหน้าเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการพิเศษในอาหาร เช่น การหลีกเลี่ยงอาหารที่อาจก่อให้เกิดการแพ้อาหาร

2.3 ครีวต้องสะอาดและปลอดภัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคต่างๆ

2.4 จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการรับประทานอาหาร เช่น คลาสทำอาหารเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารสุขภาพ หรือนำเสนอการสร้างอาหารเพื่อให้ดูน่าสนใจและสร้างความสุขให้กับผู้เข้าพัก

2.5 ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น มาสร้างสรรค์เป็นเมนูอาหารประจำถิ่น เช่น แกงส้มใบชะคราม ปลาหมึกเทศทอด และอาหารทะเลอื่นๆ

สอดคล้องกับสุปรียา ภูผาลา และจารุวรรณ แดงบุบผา (2565) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน จำเป็นต้องคำนึงถึงกระบวนการภาพรวมในการเพิ่มมูลค่าให้แก่อาหารและการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการแข่งขันที่มากขึ้น

ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยชุมชน และยังสอดคล้องกับบทันยา วรสิริ (2559) ที่กล่าวว่า ลักษณะอาหารของผู้สูงอายุไม่ควรแข่งขันเคี้ยวยาก ให้เคี้ยวง่าย กลืนง่าย เลือกอาหารที่หาง่ายในท้องถิ่น หรือมีตามฤดูกาล ผักพื้นเมือง ผักริมรั้ว และเลือกอาหารที่ปลอดภัย จากสารพิษ เช่น สีสันเคี้ยว สารก่อมะเร็ง เลือกผักปลอดสารพิษ

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มีการขอข้อมูลผู้เข้าพัก เช่น โรคประจำตัว หรือ เงื่อนไขในการเดินทาง หรือข้อจำกัดต่างๆ เพื่อให้ทางชุมชนได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนการให้บริการ

3.2 มีการสอบถามถึงระดับความต้องการจากคนพิการ ในการรับความช่วยเหลือ เช่น ต้องการมีผู้ดูแลประจำตัวหรือไม่ หรือว่าเดินทางมาพร้อมผู้ดูแลอยู่แล้ว เพื่อเตรียมความพร้อมรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เข้าพักโฮมสเตย์

3.3 มีแผนการจัดการฉุกเฉินและการอบรมผู้ให้บริการในเรื่องของการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน มีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของบุคคลที่สามารถติดต่อได้ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินกับนักท่องเที่ยว

3.4 มีพนักงานที่พร้อมให้ความช่วยเหลือเวลาเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ และคนพิการทางการเคลื่อนไหวในยามปกติและยามฉุกเฉิน และความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง

3.5 มีพนักงานที่มีประสบการณ์ในการให้บริการผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

3.6 มีการตรวจตราความปลอดภัยภายในโฮมสเตย์ตลอดทั้งคืน

3.7 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่พร้อมใช้งานและไม่หมดอายุ

ซึ่งสอดคล้องกับอนุชิต จันทรโรทัย (2563) ที่กล่าวถึง สมาชิกโฮมสเตย์ต้องได้รับอบรมสำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นจากหน่วยงานสาธารณสุข สถานพยาบาลในพื้นที่และมีอุปกรณ์สื่อสาร เบอร์ฉุกเฉินสำหรับการติดต่อหากเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับนักท่องเที่ยว อาทิ โรงพยาบาล รถพยาบาล มูลนิธิ สถานีตำรวจดับเพลิง รวมทั้งจัดให้มีรักษาความปลอดภัยโดยผู้รักษาความปลอดภัย (ยาม) หรือติดกล้องวงจรปิดเพื่อการติดตาม ดูแล ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่พัก เจ้าของที่พักและนักท่องเที่ยวและติดประกาศหรือแจ้งเตือนนักท่องเที่ยวสำหรับการดูแลทรัพย์สินอันมีค่าของตนเองอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการมีสถานที่จัดเก็บสินคามีค่าของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะและปลอดภัย โดยโฮมสเตย์ในพื้นที่แหลมฟ้าผ่า มีความพร้อมในการดูแลด้านความปลอดภัยได้ดีในระดับหนึ่งตามแนวทางข้างต้น แต่ด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ในการเข้าถึงยังไม่สะดวกเท่าที่ควร อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในบางสถานการณ์ได้

4. ด้านอรรถาธิบายไม่ตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก

4.1 มีการอบรมผู้ให้บริการเรื่องของการให้บริการและทัศนคติในการต้อนรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

4.2 ต้อนรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวด้วยความอบอุ่นและเอาใจใส่ให้ความเข้าใจในความต้องการและข้อจำกัดของกลุ่มเหล่านี้ เหมือนคนในครอบครัว

4.3 เคารพความเป็นส่วนตัว ไม่ใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดปมด้อยหรือความไม่สบายใจแก่ผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

สอดคล้องกับประพัฒน์ เขียวประภัสสร (2568) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า บุคลากรการท่องเที่ยวควรมีคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ มีความใจเย็น มีจิตให้บริการ มีทัศนคติที่ดีในการให้บริการนักท่องเที่ยวคนพิการทางการเคลื่อนไหว มีความอดทน มีความคล่องตัว และมีร่างกายที่แข็งแรง

5. ด้านรายการนำเที่ยว

5.1 สร้างรายการนำเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว พิจารณาความสะดวกสบายในการเคลื่อนไหว และความต้องการเพิ่มเติมของกลุ่มนี้ เช่น ทักษะศิลป์ สวนสาธารณะ หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีการให้บริการอย่างใกล้ชิดกับความต้องการของกลุ่มนี้

5.2 อบรมพัฒนาทักษะผู้ให้บริการ (นักเล่าเรื่องตัวน้อย) ให้มีความเชี่ยวชาญในการนำเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เหมาะสม ข้อควรระวังในระหว่างนำเที่ยว

5.3 จัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีและความร่วมมือ อาทิ การทำกิจกรรมฝึกสมอง การชมศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน

สอดคล้องกับ ASEAN (2016) ที่กล่าวถึง มาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนสนับสนุนให้ใช้หลักการความเท่าเทียมกันทางเพศและการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มในสังคม (Social Inclusion) และสอดคล้องกับงานวิจัยของประพัฒน์ เขียวประภัสสร และ นุชรา แสงสุข (2563) ที่พบว่า บุคลากรผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวต้องมีทักษะในการควบคุมอารมณ์ เข้าใจถึงธรรมชาติของนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว รวมถึงทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี ซึ่งพื้นที่แห่งนี้ประชากรส่วนใหญ่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ คนในวัยทำงานส่วนมากจะเดินทางไปทำงานนอกพื้นที่ ดังนั้นการส่งเสริมเด็กในพื้นที่มีรายได้จากการเป็นนักเล่าเรื่องตัวน้อยในการนำเที่ยว จึงเป็นแนวทางที่สามารถทำให้เกิดขึ้นจริงได้ อีกทั้งเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนในพื้นที่เกิดความรักและความหวงแหนคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.1 ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นในโฮมสเตย์ เช่น การใช้น้ำและพลังงานอย่างประหยัด การใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

6.2 ออกแบบสวนและพื้นที่สีเขียวในโฮมสเตย์เพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถพักผ่อน และเพลิดเพลินกับธรรมชาติได้อย่างสะดวกสบาย

6.3 มีการจัดกิจกรรมและรายการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การเข้าชมอุทยานและพื้นที่ธรรมชาติ การปลูกป่าชายเลน การประดิษฐ์พวงกุญแจจากขยะทะเล เป็นต้น

6.4 เสริมสร้างความรับผิดชอบในการดูแลสิ่งแวดล้อมให้ผู้เข้าพัก ให้คำแนะนำในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และประชาสัมพันธ์พฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

6.5 มีวิทยากรให้ความรู้ เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน และประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เข้าพักโฮมสเตย์

6.6 มีการแยกขยะภายในชุมชน รีไซเคิลขยะ และควบคุมการเผาขยะภายในชุมชน

6.7 มีมาตรการจำกัดเวลาการใช้เสียงของนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น

6.8 มีการปลูกฝังชุมชนท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ (2566) ที่พบว่า ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน มีการคัดแยกขยะเพื่อนำไปขายและมีการรวมตัวกันเพื่อเผาขยะทั่วไปในบ่อที่ขุดไว้ ซึ่งจะแยกเป็นขวดพลาสติก และขวดแก้ว นอกจากนี้ชุมชนมีการนำขยะไม้ไผ่มาทำเป็นถ่าน มีการนำขยะอวนมาใส่ขวดพลาสติกไปขาย มีการนำขยะจำพวกเปลือกหอยและขวดพลาสติกมาบดเพื่อทำเป็นอิฐบล็อกสร้างทางเดิน และยังมีการนำขยะและวัสดุเหลือใช้สภาพดีกลับมาใช้ซ้ำบางส่วนเพื่อนำมาทำเป็นสินค้าที่ระลึก

7. ด้านวัฒนธรรม

7.1 มีการต่อยอดกิจกรรมจากทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

7.2 มีการนำเสนอกิจกรรมทางวัฒนธรรมในบริเวณที่พักโฮมสเตย์หรือห่างจากโฮมสเตย์ไม่ไกล เพื่อการเดินทางที่สะดวก เช่น การทำกะปิ ทูบหอยนางรม สักการะศาลเจ้าหนุมนน้อยลอยชาย การทำศิลปะ การเรียนรู้ภาษาท้องถิ่น หรือการเข้าร่วมพิธีกรรมท้องถิ่น

7.3 ตกแต่งโฮมสเตย์ให้มีองค์ประกอบที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การใช้งานงานศิลปะท้องถิ่น การใช้สีสันทาสีและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น

7.4 ไม่เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่เป็นปกติดั้งเดิม เพียงเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว

สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส อินทนู และคณะ (2565) ที่พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดงานประเพณี แสดงวิถีชีวิตชุมชน สถาปัตยกรรมต่าง ๆ โดยไม่ทิ้งความเป็นเอกลักษณ์แบบดั้งเดิม

8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน

8.1 ผลิตภัณฑ์ชุมชนควรมีเอกลักษณ์และเรื่องเล่าความเป็นมาให้นักท่องเที่ยวได้จดจำ

8.2 มีการประยุกต์ผลิตภัณฑ์ชุมชนมาสู่กิจกรรมเพื่อนักท่องเที่ยวได้ทดลองทำ พร้อมกับนำกลับไปเป็นของที่ระลึก เช่น ประดิษฐ์พวงกุญแจจากขยะทะเล

8.3 มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนภายในโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อ เช่น กะปิ ปลาเค็ม แดงเดียว กุ้งเหี้ยด ลูกจากลอยแก้ว

สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ (2566) ที่พบว่า ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน มีการนำขยะที่มีอยู่จำนวนมากมาทำเป็นสินค้าที่ระลึก ของตกแต่ง และของใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การนำทุ่นมาทำเป็นพวงกุญแจ การนำอวนมาทำเป็นกระเป๋าสตางค์ ซึ่งเป็นการนำวัสดุเหลือใช้มาดัดแปลงเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นอีกทางเลือกให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อกลับไปนอกจากสินค้าและของฝากที่มีอยู่เดิม เช่น กะปิ เคยและกุ้งเหี้ยด

9. ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์

9.1 การสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และสามารถนำเสนอข้อมูลนี้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้

9.2 มีศูนย์กลางของชุมชนในการติดต่อประสานงานกับนักท่องเที่ยว, การเก็บค่ามัดจำ, การจัดลำดับบ้านพักที่นักท่องเที่ยวเข้าพักอย่างชัดเจน

9.3 ชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมผ่านคณะกรรมการดำเนินงานที่ได้รับการยอมรับของคนในชุมชน

9.4 มีการประชุมของคณะกรรมการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

9.5 มีการกำหนดราคาที่พัก และ อาหาร ต้องเท่ากันทุกโฮมสเตย์ในชุมชน

9.6 ที่พักและอาหารของทุกโฮมสเตย์ต้องมีมาตรฐานเดียวกัน

สอดคล้องกับอนุชิต จันทโรทัย (2563) ที่กล่าวว่า ต้องมีจัดตั้งคณะกรรมการของกลุ่มที่พักโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการบริหารงานของกลุ่ม และแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ ตามความถนัด ตามความรู้ ความสามารถด้วยความสมัครใจของกรรมการแต่ละคน รวมทั้งกำหนดข้อปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบของคณะกรรมการเพื่อปรับปรุงงานที่พักให้มีประสิทธิภาพมีคุณภาพตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

10. ด้านการประชาสัมพันธ์

10.1 ควรหา Influencer ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมาช่วยสร้างการรับรู้ที่ชุมชนแห่งนี้มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้

10.2 สร้างเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับโฮมสเตย์ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว รวมถึงรีวิวจากผู้เข้าพักที่เคยมาใช้บริการและมีประสบการณ์ที่ดี

10.3 ใช้โซเชียลมีเดียเพื่อสร้างการติดตามและกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว อย่างเช่น การโพสต์ภาพและเรื่องราวที่น่าสนใจในโซเชียลเพื่อดึงดูดความสนใจ สามารถติดต่อสอบถามข้อมูลได้ตลอดเวลา

10.4 ทำการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ในสื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สัญญาณวิทยุหรือสิ่งพิมพ์ในท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงความรู้สึกในชุมชนท้องถิ่น

10.5 เข้าร่วมเครือข่ายองค์กรและกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อสร้างความสัมพันธ์และเสริมสร้างความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์

สอดคล้องกับกฤษฎิ์ ธรรมรุจิ (2564) ที่กล่าวว่า การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยใช้ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล หรือ ผ่านช่องทางเทรนด์ใหม่ในกลุ่มบล็อกเกอร์ ออนไลน์ และโซเชียลมีเดีย อย่างครบวงจร ซึ่งจะส่งผลให้รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนมีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและบริหารจัดการโฮมสเตย์ให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อให้สามารถเข้าพักได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

2. ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ สามารถพัฒนาโฮมสเตย์ให้สอดคล้องกับผลการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยว

3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล

ประกอบกำหนดยุทธศาสตร์หรือมาตรการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวอย่างมีประสิทธิภาพ

4. แนวทางการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ในด้านอาหารและโภชนาการ ด้านอรรถประโยชน์ของเจ้าบ้านและสมาชิก ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และด้านการประชาสัมพันธ์ นั้นเป็นแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ทันที ส่วนด้านความปลอดภัย ด้านรายการนำเที่ยว และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคลากรการท่องเที่ยวก่อนเริ่มดำเนินการ และการพัฒนาที่พักนั้น จำเป็นต้องมียงบประมาณจากทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อใช้ในการพัฒนาตามแนวทาง

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ดวงพิกุลและจารุพันธ์ เมธะพันธุ์. (2561). โสมสเทยกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัด น่าน. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 9(1), 217-234.
- กรมการท่องเที่ยว. (2558). *มาตรฐานโสมสเทยไทย*. สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- _____. (2564). *คู่มือการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ*. ค้นเมื่อ 19 เมษายน 2567, จาก <https://www.dop.go.th/th/know/15/450>.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2567). *คู่มือการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ*. สืบค้นจาก <https://dep.go.th/th/rights-welfares-services/conveniences-for-disabled-person>.
- _____. (2567). *สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามภูมิภาคและเพศ*. สืบค้นจาก https://ecard.dep.go.th/nep_all/file/Stat2567/Stat_Jan67.pdf.
- กฤตยภัทร ธรรมรุจี. (2564). *การสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียวจังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กัลยา สว่างคง (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับคนพิการในประเทศไทย: การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัย. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, (6)1, 105-116.
- จุฑามาศ มูลนางเดียว และคณะ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการในสถานที่ราชการ. *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 57, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร*.
- ธิดารัตน์ นงค์ทอง. (2560). *การให้ความช่วยเหลือคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย*. สืบค้นจาก http://www.snmri.go.th/snmri/download/train/ud/ud1_60.pdf.
- นุชรา แสงสุข. (2565). *การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามเส้นทางท่องเที่ยวอานริมน้ำ ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นุชรา แสงสุข และประพัฒน์ เขียวประภัสสร. (2562). *การจัดการค่ายพักแรมสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ประพัฒน์ เขียวประภัสสร. (2568). *กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคนพิการทางการเคลื่อนไหวภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG*. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ประพัฒน์ เขียวประภัสสร และนุชรา แสงสุข. (2563). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ประภาส อินทนู และคณะ. (2565). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนวัดเกาะ ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(1), 21-36.

- ปิ่น บุตรี. (2564). *นักท่องเที่ยวคนพิการตลาดใหม่ ความท้าทายของการท่องเที่ยวไทย*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/travel/detail/9640000044157>.
- พิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ. (2566). การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากวัสดุรีไซเคิลชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 “วิทยาการจัดการเทพสตรีวิชาการ”* (หน้า391-405). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พูนเพิ่ม เสรีวิชัยสวัสดิ์ และวัชรกร มยุรี. (2560). การจัดการสภาวะแวดล้อมของโรงแรมที่พักเพื่อรองรับผู้ใช้บริการสูงอายุในแนวทางอารยสถาปัตย์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(ฉบับพิเศษ), 293-303
- มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ. (2568). *ททท.ชี้ ตลาดผู้พิการสูงอายุศักยภาพ ใช้จ่ายสูง*. สืบค้นจาก<https://fcdthailand.org/news-type/>.
- วทันยา วรสิริ. (2559). *คนสูงวัยใส่ใจเรื่องสุขภาพ พร้อมเมนูทางเลือกที่เหมาะสม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทรี.
- สุปรียา ภูผาลา และจารุวรรณ แดงบุบผา. (2565). การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยชุมชนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 8(1), 286-304.
- อนุชิต จันทโรทัย. (2563). *แนวทางการจัดสร้างที่พักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2567). *คู่มือการพัฒนา การท่องเที่ยว โดยชุมชนเพื่อคนทั้งมวล (Community Based Tourism for All)*. สืบค้นจาก <https://www.dasta.or.th/th/article/3410>.
- ASEAN. (2016). *ASEAN Community Based Tourism Standard*. Retrieved from <https://www.asean.org/wp-content/uploads/2012/05/ASEAN-Community-Based-Tourism-Standard.pdf>.